Vastasseis: kas ACTA on Eesti jaoks vajalik?

13 aastat tagasi - 11.02.2012 Autor: AM

(Arvutimaailm, 1-2/12)

JAH

INDREK NIKLUS

Justiitsministeeriumi eraõiguse talituse juhataja

ACTA eesmärgiks on tõhustada võitlust intellektuaalomandi õiguste rikkumiste vastu. Rikkumised kahjustavad seaduslikku kaubavahetust ja riigi konkurentsivõimet ning mõjutavad negatiivselt majanduskasvu ja tööhõivet – näiteks OECD on hinnanud intellektuaalomandit rikkuva kaubanduse kahjuks $250 miljardit.

ACTA lepingus ei sisaldu Eesti õiguskorra jaoks senitundmatuid põhimõtteid – enamus tingimusi, mida ACTA seab, on Eestis juba kehtivas õiguses ühel või teisel kujul olemas. Samuti ei ole alust varasemalt meedias väljendatud eraelu puutumatusega seotud hirmudel - artikkel 4 määratleb selgelt eraelu puutumatuse ja teabe avalikustamisega seotud sätted; artikliga 27 tagatakse õigusrikkumiste menetluste kohaldamisel põhiõigused, nagu sõnavabadus, õigus õiglasele kohtumõistmisele ja eraelu puutumatusele. Väärtegude kuritegudeks muutumist ACTA jõustumisega ei ole ette nähtud.

Lepingu liikmesriikidele on jäetud küllaldane ruum oma siseriikliku õiguse kujundamiseks ja kui on vajalikud teatud täiendused või parandused, siis nende tegemisel saab Eesti kindlasti lähtuda oma põhiseaduslikest väärtustest, sealhulgas põhiseadusega tagatud isikute põhiõigustest ja vabadusest.

EI

KARMEN TURK

advokaat

ACTA on ellu kutsutud tagamaks tihedam koostöö intellektuaalomandit rikkuva kaubanduse vastu võitlemisel. See on vajalik eesmärk. Kas aga iga abinõu pühendab eesmärgi?

Siiani oleme kuulnud, et lepinguga tagatakse põhiõigused nagu õigus õiglasele kohtupidamisele, privaatsus ja sõnavabadus. Tegelikkus on teine... seda kinnitab asjaolu, et vastuses järelpärimisele, miks ei sisalda ACTA põhiõiguste garantiisid, vastas Euroopa Komisjon, et see „ei ole vajalik“.

Eesti poliitikud on kinnitanud, et ACTA ratifitseerimisega ei kaasne vajadust muuta Eesti seadusi. Tegelikkus on teine... näiteks art 23.1 sätestab iga lepinguosalise kohustuse näha ette kriminaalmenetlused ja -karistused, mida kohaldatakse vähemalt kaubamärgi tahtliku võltsimise ning autoriõiguse ja sellega kaasnevate õigustega seotud piraatluse korral, mis on toime pandud kaubanduslikus ulatuses. Tegemist on nn miinimumkohustusega lepingu osalisriigile – see tähendab, et osalisriigil puudub vabadus otsustada teisiti. Tänases karistusõiguses ei ole koosseisu, mis vastaks ACTA regulatsioonile. Näiteks piraatkoopia valmistamine on karistatav vaid juhul, kui reprodutseerimine leidis aset levitamise eesmärgil. Seega ei ole kuriteoks mistahes hulga teoste reprodutseerimine, kui seda ei viida läbi levitamiseks. ACTA kohaselt ei ole levitamise eesmärk vajalik – vajalik on kaubanduslik ulatus. Viimase sisu ei ole ACTA ettevalmistavate materjalide salajasuse tõttu üheselt mõistetav – kas selleks võib olla CD täis muusikat?

Seega on tarviliku eesmärgiga lepingu valmistamisel üle astutud olemasolevatest lepetest (TRIPS) ning mööda on mindud intellektuaalomandi alaste lepingute läbirääkimiseks ellukutsutud foorumitest (WIPO, WTO) - tulemuseks on rahva usaldamatus.

FOTO: MARKO MUMM, MUMM.EE

- Tegijad